

Motion till riksdagen 2015/16:3280

av Andreas Carlson m.fl. (KD)

Statligt ansvar för ensamkommande flyktingbarn (väckt enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en krissocialjour för ensamkommande flyktingbarn och tillkännager detta för regeringen.

Mottagandet av ensamkommande flyktingbarn fungerar inte

Under hösten har antalet personer som söker sig till Sverige för att söka asyl ökat kraftigt. Den stora ökningen som skett under hösten fanns inte med i de prognoser som låg till grund för exempelvis budgetpropositionen. Det stora antalet asylsökande har också gjort att kommunernas socialtjänst har fått en kraftigt ökad arbetsbörda och ställs inför utmaningar som inte kunde förutses i samband med allmänna motionstiden.

Den humanitära kris och flyktingkatastrof som råder i världen innebär att mottagandet av asylsökande i Sverige är under mycket svår press. Myndigheter, kommuner och frivilliga gör enorma insatser för att öka vår mottagningskapacitet och försöka säkerställa att mottagandet är humant och rättssäkert. Många kommuner gör bedömningen att de inte med nuvarande förutsättningar förmår leva upp till vad som krävs för att garantera rättigheterna för de som anländer. Även efter att nödvändiga omprioriteringar gjorts för att hantera den akuta situationen har de att hantera lagkrav som inte alltid bedöms vara utformade för de behov och den situation som nu råder. Den kraftsamling som görs på kort sikt utgör också påfrestningar på ordinarie verksamhet som riskerar att tappa i kvalitet om inte långsiktiga åtgärder vidtas för att möta de ökade behoven.

Särskilt allvarlig är situationen för de barn som kommer. Socialtjänster runt om i landet dignar under den ökade arbetsbördan. Fler socialsekreterare behöver rekryteras, fler familjehem behövs akut då de ensamkommande barnen är både fler och yngre. Ett stort antal nya boenden för de äldre ensamkommande flyktingbarnen behövs. Gode män behövs. Skolor behövs. Lärare behövs. Listan kan göras betydligt längre på de resurser som under en period varit begränsade och nu övergått till att vara en akut brist. Att resurser tillförs såväl kommuner som civilsamhället är viktigt men inte tillräckligt för att hantera situationen. Ytterligare åtgärder krävs för att de hårt ansträngda resurserna ska användas optimalt. Såväl lagar som förordningar och myndighetsföreskrifter behöver ses över för att anpassas till de många gånger andra behov som personer som ska tas emot i vårt samhälle har.

Andra behov i socialtjänsten

I nuläget är nio kommuner utpekade som ankomstkommuner för ensamkommande flyktingbarn. Det kraftigt ökade inflödet under hösten har gjort att nya ankomstboenden har behövt öppnas varje vecka. Allt eftersom trycket har ökat har avkall gjorts på de kvalitetskrav som tidigare funnits. Idag inryms mottagningsboende för ensamkommande barn såväl i nedlagda fabriks- och kontorslokaler som i gymnastikhallar. Ambitioner om max 10–12 barn i samma boende är avlägsna när nu stora sovhallar ställs i ordning för att kunna erbjuda tak över huvudet de första dygnet i Sverige. Att några kommuner blir så hårt ansträngda när andra kommuner undkommer ansvar gör att mottagandet inte blir så bra som det skulle kunna vara om ansvaret spreds på fler kommuner.

Ett alltför stort tryck på vissa platser som tränger undan ordinarie samhällsfunktioner riskerar också att leda till missnöje och motsättningar. Vi är nu i en situation där ett större och mer direkt statligt ansvarstagande behövs. Därför är det bra att fyra nya ankomstkommuner har pekats ut. Migrationsverket bör också ytterligare utveckla samarbetet med ankomstkommunerna och finnas närvarande med sina resurser direkt vid ankomst och inskrivning på mottagningsenheten. Samtidigt behöver kvalitetskrav vad gäller såväl byggnader som kompetenskrav hos de anställda på mottagningsboenden anpassas utifrån de behov vi nu står inför.

Ännu tydligare krav behöver också ställas när barnen anvisats till en kommun. Att ett antal kommuner vägrar ta emot barn drabbar enskilda barn på ett oacceptabelt sätt. De som blir kvar i mottagningsboende får ingen god man, deras möjlighet att börja skolan och att rota sig försenas. Kraven på och sanktioner mot kommuner som duckar sitt ansvar måste öka.

Ensamkommande flyktingbarn som enligt avtal placerats i en kommun bor inte sällan i ett boende eller i ett familjehem i annan kommun, ibland i närområdet men det kan också vara på ort i en helt annan del av landet. Både vid utredning och för att kunna följa upp placeringen innebär det att mycket arbetstid går åt till transporttid. Hela arbetsdagar försvinner när arbetstiden som mest behövs för att kunna utföra de allt mer omfattande arbetsuppgifterna. Utredningar och uppföljning görs också utifrån metoder som utarbetats för barn med helt andra behov. Förutom att det läggs resurser på fel saker innebär det att de faktiska behov just dessa barn har riskerar att missas. Den nya boendeform med stödboende som är på väg att inrättas är ett viktigt steg för att möta behoven men det är inte tillräckligt, framförallt inte för de yngre ensamkommande barnen.

I den uppkomna akuta situationen krävs en annan ansvarsfördelning och nya arbetsformer. En nationell krissocialjour bör inrättas under Statens institutionsstyrelse med särskilt ansvar för ensamkommande flyktingbarn och bör kvarstå så länge inströmningen av ensamkommande är på exceptionellt hög nivå. Socialjournheten ska finnas som en resurs för de kommuner som behöver avlastning i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Den nationella socialjouren bör ha befogenhet och resurser att upprätta mottagningsboenden, att rekrytera familjehem, gode män och särskilt förordnade vårdnadshavare samt att kunna ansvara för familjehemsplacering och att verka som stöd för de kommuner som upprätthåller funktionerna i egen regi eller i samverkan med andra kommuner.

En nationell funktion kan samla kunskapen om dessa barns och ungdomars behov och se till att den kunskapen kommer alla barnen till del oavsett var i landet de hamnar. Nya riktlinjer för vilka krav som bör ställas på familjehem och gode män för dessa barn och ungdomar samt riktlinjer för stödgruppsverksamhet för samma målgrupp bör också tas fram nationellt. Med en nationell organisation kan resurserna optimeras och riskerna för att barnens trygghet och rättssäkerhet åsidosätts kan minimeras. Genom inrättandet av en nationell krissocialjour kan en avlastning ges till de kommuner som i nuvarande läge inte maktar med.

Andreas Carlson (KD)

Sofia Damm (KD)

Annika Eclund (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Penilla Gunther (KD)

Robert Halef (KD)

Emma Henriksson (KD)

Aron Modig (KD)

Lars-Axel Nordell (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Caroline Szyber (KD)

Larry Söder (KD)

Roland Utbult (KD)